

Poolse held uit het Nederlands verzet nu ook herdacht

27 april 2016, 09:16 Voorlezen

MARIËNVELDE – Na een zoektocht van vijftig jaar weet Mariënelde dat het een verzetsheld in haar midden heeft gehad. De onbekende Poolse soldaat kreeg ruim twee jaar geleden zijn naam terug toen het Bredase verhaal met dat uit Mariënelde verbonden werd. De Poolse soldaat kreeg de vermelding 'Nederlands verzet' in zijn moedertaal op zijn graf bijgeschreven. Voor het eerst wordt hij ook op 4 mei herdacht bij de jaarlijkse herdenking in Mariënelde. Eduard Cieslar, zoals de Pool heet, was 70 jaar lang de onbekende soldaat op het Pools militair ereveld in Breda.

Door Eveline Zuurbier

De 84-jarige Sophie IJzereef-Holkenborg weet het nog als de dag van gisteren. Twee dagen voor de bevrijding werd ze net als haar oudere broer en zussen door Duitse soldaten 's morgens vroeg van bed gelicht. "De razzia is als een overval voor te stellen. Melk op de vloer van de keuken, de kasten leeg getrokken en de strobalen naar beneden gegooid. Ik moest op de deel op een omgekeerde kruiwagen met mijn moeder gaan zitten en toekijken. Vader en de acht onderduikers lagen op hun buik en werden onder schot gehouden." Wat ze als 10-jarig meisje gelukkig niet gezien heeft is dat 'Eddy', zoals ze hem noemden, een vluchtpoging ondernam. Hij was kansloos. De boerderij was omsingeld. Tussen de boerderij en de schuur werd hij op de muur van de mestvaalt dodelijk getroffen door Duitse kogels. Pas 18 jaar en zoals ze nu weten: met recht een held. Eduard Cieslar deserteerde op 26 mei 1944 met een dienstmaat uit het Duitse leger. Hij was ingekwartierd in de Kromhout-kazerne in Utrecht.

Een week later worden ze tot drie keer toe opgepakt en tot de dood veroordeeld. Ze weten opnieuw te ontsnappen en stelen vervolgens met gevaar voor eigen leven, meerdere malen wapens en munitie uit hun voormalige kazerne. Het verzet op de Veluwe krijgt hiermee voor het eerst de beschikking over wapens. Toen het daar te gevaarlijk voor Cieslar werd kwam hij via Hendrik Wieggers die bij het verzet zat, op de boerderij van Jan Holkenborg, 'Schimmels Jan', terecht.

Sophie IJzereef is door de oudheidkundige vereniging gevraagd haar verhaal te doen op school. Een oorlogsverhaal dat hemelsbreed nog geen halve kilometer van de Theresiaschool is gebeurd. Dat verhaal doen zal later in het schooljaar gebeuren wanneer er de historische fietstocht wordt gehouden. Deze is enkele jaren geleden door de Oudheidkundige Vereniging Zuwent uitgezet. "We hadden veel materiaal in het archief. Met hulp vanuit het onderwijs hebben we een educatieve erfgoedroute voor de jeugd samengesteld die langs zeven locaties gaat: als een soort van dwarsdoorsnede van wat er allemaal in de oorlog is gebeurd," legt Harry Spekschoor van de vereniging uit. "De razzia die op 30 maart 1945 rondom de boerderij plaatsvond, was een wraakactie, een vorm van gericht verraad." "Eddy heeft altijd gezegd: 'ze krijgen mij niet levend in handen'. Hij had enorme moed," vertelt Sophie IJzereef verder.

Dertig jaar zoekt historicus Jos van Alphen uit Dorst naar de identiteit van de enige onbekende soldaat op het ereveld. Hij kwam door zijn onderzoek in contact met een collega-historicus Jan Oonk uit Zelhem en zo kwamen de verhalen bij elkaar. "Anton Rietberg heeft opdracht gekregen om met paard en wagen het lichaam van Eddy naar Ruurlo te brengen. Daar is hij als onbekende soldaat begraven en in 1962 weer opgegraven en naar Breda overgebracht." Sophie IJzereef: "Niemand wist hoe hij precies heette. We zeiden gewoon: Eddy." Haar vader en de acht onderduikers waren gevangen gezet in Zutphen. Zij wisten te ontsnappen omdat de Duitsers de aftocht bliezen. Twee dagen later was de Achterhoek bevrijd.

Woensdagavond 4 mei vindt de 71e dodenherdenking in de O.L. Vrouw van Lourdeskerk te Mariënvelde plaats vanaf 19.30 uur. Het thema van de viering is: De vrijheid omarmd.

Links Harry Spekschool en rechts Sophie IJzereef-Holkenborg. Foto: Eveline Zuurbie bij foto

Hary spekzool